

<p><b>Projekt Den selv- og lokalforsynende Efterskole.</b>  Magleby Fri- og Efterskole  Kirkeby 20  5935 Bagenkop</p> <p>Att.: Leder af projektet Anders Gormsen  <a href="mailto:andersg@mafe.dk">andersg@mafe.dk</a>  Koordinator: Lottie Sofia Nikolajsen  <a href="mailto:lottie@mafe.dk">lottie@mafe.dk</a></p>	<p><b>Rapport fra forsøgs- og udviklingsprojekt</b>  <b>Dato. 27.06.18.</b></p>
<p><b>Beskrivelse af projektet.</b></p>	<p><b>Magleby Fri- og Efterskole.</b>  <b>Ansøgning gælder første år 2017 - 2018.</b>  Vi starter udviklingsprojektet med delvis selvforsyning af enkelte økologiske og giftfri grønsager, krydderurter, bær og frugt, honning dyr m.m. Projektbeskrivelse/skema og læringsrum uddybes. Samarbejdet med lokale aktører opstartes. Der frikøbes 2 medarbejder 10 timer i ugen.</p> <p><b>Andet år 2018 - 2019.</b>  Skolen høster egen og lokalt produceret produkter til køkken. Elever deltager aktivt i produktionen, hvor der indsamles data til brug i skolens nye læringsrums undervisning. Eleverne rapporterer nu aktivt via sociale medier/blog/hjemmeside. Der ansættes medarbejder 20-30 timer.</p> <p><b>Tredje år 2019 – 2020.</b>  Projektet har nu fuld lokal- og selvforsynende med råvarer til køkken. En medarbejder er fuldtidsbeskæftiget i projektet.</p>
<p><b>Baggrund for projektet – Hvorfor ønskede vi at lave dette projekt?</b></p>	<p><b>Fremtidigt arbejde og Uddannelse.</b>  Danmark har en førsteplads som det land i verden, hvor der sælges og spises flest økologiske/giftfri fødevarer. Iflg. Økologiske Landsforening. I rapporten "Økologisk Markedsnotat" lå Danmark med 8,4% af markedsandel 2016 og 2017 på 9,7% hvilket er det største tal på verdensplan og det stiger støt.</p> <p><b>Magleby Fri- og Efterskole.</b>  Vi ligger tæt på sydspidsen af Langeland, omgivet af landbrug og fiskeri. Vi mener der er en uopdyrket niche inden for fremtidig bæredygtigt landbrug, gartneri og jord til bord uddannelserne. Vi kan give de unge ressourcer,</p>

	<p>viden og muligheder for gennemførelse af Folkeskolen og kvalificeret overgang og valg af ungdomsuddannelse.</p>
<p><b>Formål – Hvad var målet/hvilke ændringer ønskede vi forud for projektet?</b></p>	<p><b>Mål.</b>  Gennem skoleformens inkluderende fællesskaber samt samarbejde med lokale aktører vil vi give vores elever mulighed for at genfinde glæden ved at lære og styrke deres overgang til ungdomsuddannelser. Vi tænker især linjerne, landbrug, jord til bord og gartneri.</p> <p><b>Nye læringsrum.</b>  At skabe sammenhæng mellem undervisning i klasserummet og praksis ude i køkkenhaven, marken, ved dyrene samt byggeprojekter af højbede, hegn og bygning af huse til vores dyr, udekøkken, bålplads, vedligeholdelse m.m.</p> <p><b>Bæredygtige fællesskaber og forandringsagent</b>  Vi ønsker at skabe brobygning og inklusion mellem samfundet, lokale virksomheder og mellem de enkelte elever. Eleverne får styrket deres sociale- og personlige kompetencer.</p>
<p><b>Målgruppe – hvem har projektet henvendt sig til?</b></p>	<p><b>Magleby Fri- og Efterskolens målgruppe.</b>  Vi henvender os til ordblinde og udsatte elever samt andre efterskoler der ønsker lokal involvering og samarbejde. Vi har indenfor de sidste år udviklet et mentortilbud til dem af vores elever der har særlige udfordringer socialfagligt. Uden vores socialfaglige hjælp vil det være svært for mange af vores elever at gennemføre et efterskoleophold med afsluttende eksamen og på længere sigt en ungdomsuddannelse. Her tænker vi særligt på ungdomsuddannelserne indenfor landbrug, jord til bord uddannelserne og gartneri.</p> <p><b>Målgruppe.</b>  Skolens elever der erhverver sig traktor kørekort og jagttegn. Elever der ønsker at et eftermiddagstilbud om en praktik forløb gennem en længere periode hos lokal landmand, gartneri eller viden om økologi og råvarer og madlavning.</p>

## **Konkrete aktiviteter – Hvad har vores projekt konkret bestået af?**

### **Evaluering af vores administrative processer i selvforsyning.**

Vi har sammenlagt bær, frugttræer, udekøkken med krydderurter og grønsager i en gruppe, da gruppen befinder sig samlet ude på matriklen.

### **Plancher.**

Når vi har modtaget nye elever og forældre har begge plancher været ophængt i mødelokalet hvilket har givet samtale og forståelse for skolens selvforsyning, inspiration af nye elevs valgfag og kommende ungdomsuddannelse.

### **Selvforsyningskema.**

Vores erfaring med at få skitseret en plan i et skema og kunne se den røde tråd gennem hele projektet er vigtig. Skemaet er selve rygraden i projektet. Vi har oplevet at vi har været over ambitiøse og vi har gået delvis ind på andet års planlægning og andet har vi ikke fået iværksat.

### **Fællesmøder.**

Det har fungeret godt med vores fællesmøder og de er nødvendige for at få overblik og struktur på alle grupperne så ved vi, hvad hinanden gør. Vores erfaring er at vi er kommet langt i information processen men man skal lige være opmærksom på, den kommer ud til hele skolen for at projektet opfattes som en del af skolen og undervisningen.

### **Samarbejde og besøg lokalt.**

Lærer og elever har besøgt og samarbejdet med lokale skovløber fra Naturstyrelsen, 2 landbrug lokalt, landbrugsskole i Korinth med økohave, Biavlerforening i Tranekær, Medicinhaverne i Tranekær, Strynø frugt og bær plantetage Petragården. Vi afventer svar fra Klintebjerg efterskole af besøg.

## **Administrative processer og fællesmøder.**

Vores projekt har bestået af planlægnings - møder omkring selvforsyningsprocessen, hvor vi skulle klargøre hvad vi ønskede skulle indgå i vores selvforsyning 1. år. Vi valgte at der skulle indgå i grupperne: Bær og Frugt, Krydderurter og grønsager, høns og kaniner, evt. andre fjerkræ. Bier, Kommunikation - Facebook, link til hjemmeside, samarbejde med lokale landmænd, Naturstyrelsen, værkstedet på skolen, valgfag jagt, køkken, traktorkørekort. (Planche blev udarbejdet se bilag 1).

### **Koordinator mellem grupperne.**

Dernæst udpegede vi en koordinator til grupperne og til kontakt/samarbejde med lokale virksomheder og foreninger. Lederen af projektet er Forstander. Koordinator/elever udarbejdede en procesplan. (Se bilag 2).

### **Skema og overblik.**

Vi udarbejdede en mere detaljeret plan via et skema alle grupperne skulle udfylde: Skema: Personale med interesse af projektet, hvilken gruppe, gruppens overordnede vision, definering af læringsrum, opstart, projekter indenfor gruppen, læringsrum og økonomi. Samme proces i skoleåret 2018/19 på 2. år, ligeledes tredje år. (se bilag 3.).

### **Månedlige fællesmøder.**

Alle grupper valgte tovholder til fællesmøder.  
**1.** gang i mdr. hvor første fællesmøde bestod af vores 75.000 kr. bevilget af skolen skulle fordeles mellem grupperne. Hvor pladsen på vores matrikel til de forskellige projekter skulle oprettes, hvornår værksted og eleverne skulle inddrages. Info videre til lærermøde.

**2.** Fællesmøde, Praktisk opstart, indkøb, videreudvikling af detaljeplan. Samarbejde med værksted, lærer og eleverne, lokale virksomheder. Info videre til lærermøde.

**3.** Praktisk igangsættelse af de forskellige grupper, hvor tovholder for hver gruppe har haft ansvaret for udførelsen af sin gruppes interne projekter.

**4-5.** Dernæst har fællesmøderne bestået af hvor langt er vi i processen?

## **Evaluering af udførelse af praktiske opgaver i projektet.**

### **Opbygning af kanin og hønsehus og nyt læringsrum.**

Eleverne har fået et læringsrum af geometri og materialekendskab gennem praktisk anvendelse. Fra hovedet til hænder og omvendt. Lærer på værksted havde mange opgaver, hvilket betød at tidsrammen og planen udvides. Vi bygger færdigt og indkøber dyr hjem til kommende nye elever i skoleår 2018 - 2019.

### **Samarbejde og plantebiologi med lokale skovløber fra Naturstyrelsen.**

En hel fantastisk samarbejde hvor viden og læring blev delt ud med rund hånd til både elever og lærer. Hvor dybt skal et træ stå? Hvor meget vand skal det have? Hvilken afstand og hvorfor? Ikke mindst hvor vigtigt det er vide om noget omkring træernes bestøvning.

### **Bærbuske og nye læringsrum a la jord til bord.**

Vi har valgt at have læringsrum med smagsprøver af de mest almindelige bær, da nogle af vores elever ikke kan kende forskel eller ved hvad bærerne hedder eller hvad de bruges til. I skoleår 2018-2019 planter vi desuden bær som modner i august når eleverne ankommer. Vi vil samtidig gå ud i vores natur, hvor vi har brombær, hyld og hyben. Eleverne kan tilberede til saft, syltetøj, grød, suppe og bagning.

### **Nye læringsrum ved højbedene til grønsager, krydderurter og blomster.**

Vi har konstateret at vi har kunnet udvidet med det dobbelte, uden ekstra stor indsats.

**Læringsrum:** Dansk, engelsk, og naturfag har været ude af klasserummet og anvendt selvforsyning for at navngive, beregning, beskrivelse, fotosyntese og årets gang.

### **Forspiring og nyt læringsrum.**

Vores erfaring er at et drivhus i selvforsyningen vil have være rart til forspiring. Elevernes forundringen over hvor spæde planter var og hvilken forsigtighed de skulle plantes med. Vi planlægger at få drivhus op inden foråret 2019. Vi vil udvide med agurk, tomater og andet.

6. Sidste fællesmøde har bestået af kort evaluering, hvor koordinator har indsat resultat i rapporten.

### **Udførelse af praktiske opgaver i de forskellige grupper indenfor selvforsyning.**

#### **Valgfag Værksted.**

Tilmeldte elever i valgfag værksted og 9. klasses matematik har fået til opgave at udføre bygning af hønse og kaninhus. Eleverne har udregnet areal, lagt fliser/gulv, boret til stolper, malet stolper og lægter til hønse-og kaningård. Frivillige elever har deltaget.

#### **Indkøb af frugttræer**

I samarbejde med Naturstyrelsens lokale skovløber fik vi indkøbt 40 frugttræer fra nedlagt plantage i Odense. Skovløber, koordinator samt elever plantede alle 40 træer ( æble- og pæretræer samt paradisæbler der vil hjælpe bestøvningen). Vi plantede træerne skiftevis som en indhegning rundt hele Selvforsyningen. Meget smukt hele året. Frugt derudover til skolen indkøber vi fra skoleår 2018 -2019 lokalt ved Strynø Frugthave og Petragården.

#### **Bærbuske.**

20 stk. bærbuske foræret. Solbær, hindbær, ribs og brombær blev sat af elever og lærer.

#### **Bygning af 7 højbede og 2 mistbænke i lærketræ.**

Alle udregnet og bygget af elever og enkelte forældre fra forældredagen. Måler 1x3 m.

#### **Opstilling af højbede og ifyldning af jord.**

Elever med traktor kørekort arbejdede sammen med lokal landmand for at sætte højbede i rund ring og fylde jord fra anden plads. Senere blandede vi giftfri kompost og muld i 7 af højbede og de to andre øko. jord til mistbænke.

#### **Frø, forspiring og stiklinger.**

Indkøbt og forspiret i privat hjem, da vi ikke kunne finde plads og læ på skolen og hvor det kunne passes og plejes dagligt. Udsætning og plantning af stiklinger i højbedene med enkelte elever.

**Skolens køkken og læringsrum a la jord til bord**

Køkken er meget positiv til tanken om selvforsyning. Køkken har klare regler om hygiejne og håndtering af fødevarer. Eleverne har lært, hvad de skal gøre for at forarbejde det inden aflevering til forberedelse af mad/kage.

**Bålplads.**

Eleverne er glade for bålpladsen, hvor der også har været samling og morgensang. Samarbejdet mellem eleverne, landmand og lærer har været strålende. Vi har lavet snobrød men glæder os til næste skoleår 2018- 2019 at få lavet mad over bål med egne råvarer.

**Bier.**

Vores samarbejde både med lokale skovløber og biavlerforening er yderst lærerig og berigende for alle både elever og lærer. Biavlerforening har materiale til næsten alle skoleklasser. Bierne bliver udvidet fra 2 familier til 6 familier skoleåret 2018 – 2019 samt ca. 30-40 l honning. Tema dag bliver afholdt.

**Drejebog og nye læringsrum.**

Engang imellem har vi "glemt" at tage foto til vores drejebog når vi har været i gang med noget spændende ude i selvforsyning. Tiden har været knap men interessen stor, så vi har valgt at fortsætte med digitale fag for 10. klasse, hvor de skal lære at redigere, tekste, analysere, etik, oprette hjemmeside og blog m.m. næste skoleår 18/19

**Nye læringsrum.**

Vi ønsker som skole at fortsætte projektet, at udvikle og dygtiggøre os i det nye læringsrum.

**Sociale rum.**

Overraskende har eleverne brugt selvforsyning til at få ro, samtale og vigtige begivenheder sammen med lærer, koordinator og lokale samarbejdspartner mens vi arbejder sammen eller at eleven har søgt alene tid.

**Anvendt af skolens køkken a la jord til bord.**

Køkken har anvendt persille, oregano, timian, mynte, krølle salat, grønkål, rabarber til kage og syltetøj til eleverne samt 8 kg honning indsamlet og forarbejdet af elever. I det nye skoleår 2018-2019 vil der være yderlige grønsager klar som eleverne kan høste og tilberede til køkken eller over bål/udekøkken.

**Bålplads og madlavning.**

Eleverne, lokal landmand og lærer har udregnet og fået lavet en stor bålplads i til en hel klasse, hvor man kan lave mad og grille eller bare hygge sig.

**Bier og nye læringsrum.**

Vi har i samarbejde med lokale biavlerforeningen og skovløber samt elever fået opstillet et bi hjem bag skolen i vores eng område. Vi har været på udstilling og foredrag om bierne om hvilke typer bier findes, hvad de spiser, hvor længe de lever, hvordan de lever og hvorfor vi behøver dem. Hvordan vi høster honning, hvordan forøger vi fra en bi familie til flere. Vi har i juni måned slynget 8 kg honning.

**Digital drejebog på Facebook.**

Elever og lærer har videreformidlet selvforsyningsprojektet via foto, tekst og små video. Se Facebook adresse:

[Bæredygtig/selvforsyningsprojekt Magleby fri- og efterskole](#)

**Nye læringsrum.**

Selvforsyning skal være med til at inspirere til meningsskabende læringsrum for den enkelte elev til forståelse af "*hvorfor skal jeg lære det?*". Vi vil nævne bogen: "Hånd i hoved i skolen" skrevet af forfatter Per Fibæk og Torben Switzer som har udviklet en pædagogik for mere praktisk orienterede børn. Denne pædagogik fokuserer særligt på områder som: Selvtillid, forventninger og inklusion. Varierede undervisnings- og arbejdsformer. Få og faste regler. Tæt læreropbakning. Engagerede og relations kompetente lærere. Ledelsesopbakning. Vi vil også nævne at vi har en del børn som er udfordret på arbejds-hukommelse, hvor inspirationen kan hentes fra b.la. bogen "*Børn, læring og arbejds-hukommelse*" Forfatter præsenterer begrebet arbejds-hukommelse og giver et sammen-

<p><b>2. Resultater – hvilke ændringer har I oplevet?</b></p> <p><b>3. Hvad har været særligt godt i projektet?</b></p> <p><b>4. Er der noget man skal være særligt opmærksom på – faldgruber/andet</b></p> <p><b>5. Henvisninger til anden form for formidling ( Har vi udarbejdet hjemmeside/facebookside, blog/andet materiale i forbindelse med vores projekt med henvisninger/bilag.</b></p>	<p>hængende overblik over den rolle arbejds-hukommelsen spiller i indlæringsprocessen.</p> <p><b>2.</b>Resultater og ændringer på de enkelte grupper kan ses i venstre kolonne i rapporten.</p> <p><b>3.</b> Selvforsyningsprojektet har været med til at inspirere til ungdomsuddannelser hvor 3 elever vælger at uddanne sig indenfor landbrug og jord til bord. Af 61 elever har ca. 30 elever været involveret. Brobygningen og samarbejdet lokalt er meget givende for eleverne og skolen. Vi udvikler videre med lokale samarbejde og råvarer 2018 – 2019. Eleverne bruger selvforsyning som et sted at få ro, overskud eller at fortælle om sit liv og få råd mens vi arbejder.</p> <p><b>4.</b> Vi har opstartet projektet med at lærer og elever kunne melde sig, hvis de havde interesse uden sammenhæng med skoleskema foruden værksted som udførte kanin og hønsehus i valgfag. Dermed blev vores erfaring at selvforsyningen blev et projekt lidt uden for skolen i stedet for en del af skolen. Samtidig var selvforsyning placeret over på den anden side vejen i forhold til skolen med udsyn dækket af minibusser og kajaktrailer som overskyggede samhörigheden og udsigten til selvforsyning for eleverne. Næste skoleår bliver selvforsyning en del af skoleskemaet med faste lærer tilkøbet og der bliver fundet nye pladser til ovennævnte så udsynet og samhörigheden med skolen bliver styrket.</p> <p><b>5.</b> Vi har lavet 2 plancher i collage som fortæller om vores selvforsyning. Bilag 1-2. Vi har desuden udearbejdet en facebookside /drejebog: <a href="#">Bæredygtig/selvforsyningsprojekt Magleby fri- og efterskole</a>. Vores skolens hjemmeside henviser med link til vores projekt. Vores forskellige processer i grupperne er digitaliseret i albummer og der er kreeret små videoer. De forskellige gruppers processer er desuden teksten af både elever og lærer.</p> <p><b>Vi er meget glade for udviklingsprojektet. Vi fortsætter projektet som en del af skolens aktiviteter.</b></p>
---	---